

Praktyczne aspekty teologiczno-liturgiczne dotyczące celebracji sakramentu namaszczenia chorych

A. Geneza sakramentu namaszczenia chorych

Z ewangelii dowiadujemy się że Jezus, podczas swojej publicznej działalności, wiele uwagi poświęcał chorym na różne dolegliwości. Uzdrawienia opisane w ewangeljach często dokonywały się przez gest włożenia rąk: *„O zachodzie słońca wszyscy, którzy mieli cierpiących na rozmaite choroby, przynosili ich do Niego. On zaś na każdego z nich kładł ręce i uzdrawiał ich”* (Łk 4, 40). Jezus posyłając swoich apostołów chciał, aby kontynuowali oni Jego misję. W ewangelii według św. Marka pojawia się wzmianka o tym, w jaki sposób uczniowie spełniali polecenie Chrystusa w stosunku do chorych: *„Wyrzucali też wiele złych duchów oraz wielu chorych namaszczeni olejem i uzdrawiali”* (Mk 6, 13). Mowa jest o namaszczeniu chorych olejem. W pierwotnym Kościele znak namaszczenia olejem połączony z modlitwą kapłanów stał się zewnętrznym znakiem troski Kościoła o chorych. Mówi o tym św. Jakub w swoim liście: *„Choruje ktoś wśród was? Niech sprowadzi kapłanów Kościoła, by się modlili nad nim i namaścili go olejem w imię Pana. A modlitwa pełna wiary będzie dla chorego ratunkiem i Pan go podźwignie, a jeśliby popełnił grzechy, będą mu odpuszczone”* (Jk 5 14-15). Do obrzędu sakramentu namaszczenia chorych weszły wszystkie wspomniane elementy: **modlitwa, włożenie rąk i namaszczenie olejem**. To, co poprzedza (tj. obrzędy wstępne i czytanie Słowa Bożego) oraz to, co następuje (modlitwa Ojciec nasz i błogosławieństwo) pomagają w owocnym przeżyciu spotkania z Panem.

B. Kto może udzielać sakramentu namaszczenia chorych?

„Namaszczenia chorych ważne udziela każdy kapłan i tylko kapłan” [tzn. biskup lub prezbiter] (KPK 1003&1).

C. Komu udziela się sakramentu namaszczenia chorych?

1. Sakramentu chorych udziela się ochrzczonym, których życie jest zagrożone z powodu choroby lub podeszłego wieku (por. OUI 8; KPK 1004&1; KKK 1514).
2. Sakrament można powtarzać, jeśli chory po przyjęciu namaszczenia wyzdrowiał, a potem ponownie zachorował albo w czasie trwania choroby nastąpiło poważne pogorszenie stanu zdrowia (por. OUI 9; KPK 1004&2; KKK 1515).
3. Można udzielić namaszczenia chorych również przed operacją, jeżeli przyczyną operacji jest niebezpieczna choroba (por. OUI 10; KKK 1515).
4. Osobom w podeszłym wieku, których opuszczają siły, można udzielić namaszczenia także wtedy, gdy nie zagraża im niebezpieczna choroba (por. OUI 11; KKK 1515).
5. Dzieciom można udzielić namaszczenia chorych, jeśli osiągnęły taki poziom umysłowy, że ten sakrament może im przynieść pocieszenie (por. OUI 12).

6. Chorym, którzy stracili przytomność lub używanie rozumu, można udzielić sakramentu, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że jako wierzący prosiliby o to, gdyby byli przytomni (por. OUI 14; KPK 1006).

D. Którym ochrzczonym nie udziela się sakramentu namaszczenia chorych?

1. Chorym, którzy uparcie trwają w jawnym grzechu ciężkim (por. KPK 1007).
2. Zmarłym, gdy nie ma wątpliwości, że już zmarli, gdyż ten sakrament jak wszystkie inne może być udzielony tylko żywym (por. KPK 1005).
3. Dzieciom, gdy nie ma wątpliwości, że nie osiągnęły jeszcze używania rozumu (por. OUI 12; KPK 1005).

E. Istotne elementy obrzędu (na co trzeba zwrócić uwagę)

1. Struktura obrzędu namaszczenia chorych zawiera następujące elementy:
  - a. modlitwa litanijna za chorego;
  - b. gest włożenia rąk;
  - c. modlitwa dziękczynna nad olejem;
  - d. namaszczenie olejem (por. Jk 5, 14).
2. Celebracja sakramentu ma charakter wspólnotowy. W celebracji tego sakramentu powinni brać udział wszyscy obecni, włączając się w modlitwę za chorego – (wychodzą tylko na czas sakramentalnej spowiedzi, gdy taka jest możliwa i konieczna, a potem powracają i uczestniczą w całym obrzędzie).
3. Jest to sakrament dla chorych, nie dla umierających. Sakramentem umierających jest wiatyk.
4. Jest to sakrament, który umacnia chorego, wprowadza go w przeżywanie swojego cierpienia z Chrystusem, który nadał mu charakter odkupieńczy – stąd do przyjęcia tego sakramentu potrzebne jest chociaż domniemane używanie rozumu (zgodnie z KPK 1004&1).
5. Namaszcza się czoło i ręce chorego (w nagłym wypadku wystarczy tylko jedno namaszczenie) por. OUI 23.
6. Przy namaszczeniu kapłan wypowiada podwójną formułę na którą chory (jeżeli ma możliwość) odpowiada: Amen

Kapłan: *Przez to święte namaszczenie niech Pan w swoim nieskończonym miłosierdziu wspomóż cię łaską Ducha Świętego.*

Chory: **Amen**

Kapłan: *Pan, który odpuszcza ci grzechy, niech cię wybawi i laskawie podźwignie.*

Chory: **Amen**

F. Łaska sakramentu

„Sakrament ten udziela choremu łaski Ducha Świętego, która pomaga całemu człowiekowi do zbawienia, a mianowicie umacnia ufność w Bogu, uzbraja przeciw pokusom szatana i trwodze śmierci. Dzięki tej pomocy chory może nie tylko znosić dolegliwości choroby, ale także je przewycięzać i odzyskać zdrowie, jeżeli jest to pożyteczne dla zbawienia jego duszy. Jeżeli jest to potrzebne, namaszczenie odpuszcza grzechy i staje się dopełnieniem chrześcijańskiej pokuty” (OUI 7).

G. Sprawowanie sakramentu

Aktualny obrzęd sakramentu namaszczenia chorych w formie zwykłej składa się z następujących części:

1. Obrzędy wstępne
  - a. Pozdrowienie kapłana
  - b. Pokropienie wodą święconą (opcjonalnie)
  - c. Wprowadzenie lub modlitwa wprowadzająca
  - d. Akt pokuty (jeżeli nie ma sakramentalnej spowiedzi chorego)
2. Czytanie Słowa Bożego
3. Modlitwa litanijna za chorego
4. Włożenie rąk (w milczeniu)
5. Modlitwa dziękczynna nad olejem
6. Namaszczenie olejem (na czole i na rękach z wypowiedzeniem formuły)
7. Modlitwa po namaszczeniu
8. Zakończenie obrzędu
  - a. Modlitwa Ojcze nasz (po niej ewentualnie Komunia Św.)
  - b. Błogosławieństwo końcowe

H. Celebracja sakramentu namaszczenia chorych podczas Mszy Świętej w większym zgromadzeniu wiernych. Na co zwrócić uwagę?

1. Wprowadzenie (krótka katecheza względnie komentarz) przed rozpoczęciem Mszy Świętej o naturze sakramentu, o tym kto może a kto nie może go przyjąć. Można wykorzystać powyższe zapiski.
2. Po homilii zwrócić się z prośbą do chorych o jakieś wyrażenie pragnienia przyjęcia sakramentu na czas jego udzielania. Można to zrobić na kilka sposobów:
  - a. chorzy lub ich opiekunowie pozostają w pozycji stojącej, a wszyscy którzy nie przyjmują sakramentu pozostają w pozycji siedzącej;
  - b. chorzy podchodzą procesyjnie do ołtarza (jak podczas procesji komunijnej);
  - c. chorzy ustawiają się wzdłuż kościoła, podczas gdy wszyscy inni pozostają na swoich miejscach.

3. Obrzęd (po homilii) ma następujący przebieg:

- a. Modlitwa litanijna za chorych (zob. *Sakramenty chorych*, nr 96);
- b. Włożenie rąk. Kapłan kładzie w milczeniu ręce na poszczególnych chorych albo przechodząc wśród chorych albo chorzy sami podchodzą w procesji. (zob. *Sakramenty chorych*, nr 97);
- c. Modlitwa dziękczynna nad olejem (*Sakramenty chorych*, nr 98);
- d. Namaszczenie czoła i rąk z wypowiedzeniem formuły sakramentalnej (*Sakramenty chorych*, nr 99). Kapłan ponownie przechodzi wśród chorych lub chorzy sami podchodzą w procesji.

Mszę Świętą kontynuuje się dalej od przygotowania darów, opuszczając modlitwę wiernych, gdyż zastępuje ją modlitwa litanijna za chorych. Można również opuścić modlitwę litanijną za chorych i rozpocząć od gestu od włożenia rąk. Wówczas modlitwę wiernych wypowiada się jak zwykle (zob. *Sakramenty chorych*, nr 106).

opr. ks. Łukasz Celiński
Kierownik Referatu Liturgicznego Kurii Diecezjalnej Siedleckiej